

РОЗВИТОК МОБІЛЬНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ІГРОМАЙСТЕРНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1. Формування мобільності та творчих якостей студента.
2. Ігромайстерність.
3. Самореалізація людини в професії та житті.
4. Інтерактивний процес.

Динамічний освітній простір, глибинні зміни у всіх сферах життєдіяльності, сьогодні вимагають від особистості якостей, які дозволять ефективно орієнтуватися у різноманітні навколишньої дійсності, творчо та продуктивно сприймати та реалізовувати сучасні зміни. Виклики сьогодення актуалізував появу нових завдань та цінностей в системі професійної освіти, спрямованих на формування спеціалістів, здатних до гнучкого, оперативного реагування на постійні зміни й потреби суспільства, конкурентоспроможність, розвиток освітніх технологій та неперервно оновлюючого інформаційного простору.

Необхідним стає постійне удосконалення змісту і форм навчання, готовність до конкурентоспроможності, оскільки постійно зростають вимоги до професійної компетентності, якості та ефективності роботи вихователів. Це гостро актуалізує проблему контекстно-професійної підготовки фахівців дошкільної освіти, розвитку їхньої мобільності та індивідуальних особистісно-професійних якостей, формування внутрішньої професійної культури, творчої майстерності майбутнього вихователя – педагога-новатора в умовах вишу. Питанню професійної підготовки кадрів для системи дошкільної освіти присвячені дослідження Л. Артемової, Г. Беленької, О. Богініч, Н. Гавриш, Л. Загородньої, Ю. Косенко, І. Луценко, Л. Машкіної, Т. Поніманської, М. Шутя, де автори розкривають змістовні, методичні й технологічні аспекти підготовки фахівців за спеціальністю «Дошкільна освіта»

Дослідженнями науковців визначено спрямованість та зміст фахової підготовки педагога, і серед професійних вимог до педагогічних якостей неодноразово згадано професійну мобільність, педагогічну майстерність та ігромайстерність, як креативний, творчий розвиток особистості [6, с. 9]. У процесі професійної підготовки освітня система покликана виконувати два завдання: формування мобільності та творчих якостей студента, розкриття його особистості. Важливо стимулювати студентів, виявляти бажання до створення передумов для розкриття їхніх творчих та професійних можливостей [1, 136]. Особливої ваги у підготовці фахівця дошкільної освіти займає застосування *ігромайстерності*. З перших днів навчання в педагогічному закладі майбутньому вихователю потрібно систематично та напружено працювати (теоретично і практично) над

формуванням професійної спрямованості, максимально готувати себе безпосередньо до справи навчання і виховання підростаючого покоління. За роки навчання студент має фундаментально оволодіти науками, основами яких буде керуватися у розвитку та вихованні дітей дошкільного віку, мобільно орієнтуватися у сучасному просторі. В широкому сенсі під «мобільністю» розуміють здатність швидко перебудовуватися, змінюватися та взаємодіяти під впливом нових умов діяльності, які висуває особистості сучасне суспільство (швидкість, темп, ефективність, оперативність). Мобільність у руслі компетентнісного підходу, визначається як ключова компетенція, яка забезпечує самореалізацію та самовдосконалення особистості у різних ситуаціях повсякденного, професійного або соціального життя. Професійна мобільність характеризується, особистими якостями людини, які забезпечують внутрішній механізм сформованості ключових, загально професійних компетентностей, діяльність людини детермінована постійно змінними подіями, результатом яких виступає *самореалізація людини в професії та житті*, а також удосконалення особистості в професійному та життєвому середовищі. Реалізація мобільності в професійній діяльності залежить від сформованості у педагога низки якостей, серед яких важливе професійне значення має творчість, педагогічна майстерність та іграйстерність у роботі з дітьми дошкільного віку. У «вертикальному» розрізі, під професійною мобільністю, маємо на увазі готовність у просуванні по кар'єрній стежині, від педагога до управлінця різного рівня, у сфері освіти. Сенс професійної мобільності полягає у соціально-професійному розвитку спеціаліста, коли в процесі практичної діяльності людина розвивається до більш високого рівня, а набутий практичний досвід забезпечує надійний фундамент для подальшого професійного росту та розвитку. «Горизонтальна» мобільність педагога передбачає професійну підготовку до роботи в дошкільних закладах різного типу та форм власності, в умовах інноваційної організації діяльності, удосконалення професійної майстерності [2, с.16]. Підготовка педагогів-новаторів не може бути ефективною за умови відсутності впливу мистецьких та творчих дисциплін, адже «сьогодні на часі - креативна педагогіка (наука про виховання і навчання дошкільників, що ґрунтується на активному задіяні творчого потенціалу вихователя, впровадженні креативних освітніх технологій)» [7,с. 118]. Особливої актуальності набуває проблема розвитку професійних особистісних якостей педагога. Про фесійно важливі якості відображають рівень професійної готовності та є критерієм ефективності та продуктивності педагогічної діяльності. Професійно важливими можна вважати якості, які сприяють успішній професійній діяльності в середовищі освіти, дошкільної зокрема. Одним із важливих напрямків підготовки майбутніх вихователів

дошкільних навчальних закладів має стати педагогічна мотивація студентів до професійної майстерності, набуття практичного досвіду щодо здійснення пізнавально-розвивальної діяльності дітей, володіння професійною іграмайстерністю як ефективним засобом, що дозволяє організовувати та здійснювати динамічну, цікаву, емоційно-позитивну життєдіяльність дітей.

Значне місце у професійній майстерності вихователя дошкільного закладу посідає саме творча діяльність, імпровізація, уміння зацікавити дитину, активізувати її пізнавальні процеси та усіляко сприяти творчій діяльності малюка. Безперечно вихователь, відіграє важливу роль у становленні дитячої особистості, творчої та неповторної. Недарма у практиці роботи, ми часто можемо чути вислів: «у творчого вихователя – творчі діти». Основною рисою такого педагога має бути постійна готовність до гри й уміння перетворювати на неї найнудніше й найсерйозніше заняття. У дошкільному віці гра є основним засобом спілкування, навчання, пізнання та формування характеру особистості дитини. Здатність зайняти «ігрову позицію» є, як свідчать наші дослідження, значущою складовою таланту вихователя. Характерні ознаки такого педагога: яскраво виражений інтерес дорослих до ігор дітей; здатність до «ігрової позиції» у взаємодії з вихованцями; широка опора при керівництві театральньо-ігровою діяльністю на мотивацію дітей до гри, надання переваги опосередкованим методам взаємодії (за допомогою взятої на себе ролі в грі, лялькового персонажа, схильність до жарту, гумору, здатність «заразити» своїм оптимізмом, «сонячністю» передусім дітей; чуйність до настрою дітей, їх реакцій на ігрові дії; емпатія; високий рівень соціально-психологічної спостережливості; опора при оцінюванні перш за все на поведінку дитини, успіхи дитини в ігровій діяльності. Саме тому треба бути готовим до участі в грі й уміти її організовувати та підтримувати непомітно для дитини. Вихователь має уміло створювати потрібну атмосферу та настрій під час організації розвивально-пізнавальної діяльності дітей [7, с. 43].

Визначаючи спектр професійно значущих якостей педагога дошкільного закладу, за основу було взято дослідження І. А. Зімньої. До спектру якостей та особливостей педагога який працює з дітьми дошкільного віку відносимо врівноваженість, велику мобільність, помірну екстравертність, тобто відкритість в емоційних проявах, стенічність емоцій та емоційну стійкість, цілеспрямованість, емпатійність, емоційну привабливість. З-поміж зазначених професійних якостей виокремимо високий рівень уяви, фантазії та творчості. З одного боку, педагогічна діяльність – творчий процес в якому розвивається творчий потенціал педагога. Саме творчий педагог зуміє виховати любов до творчості, розкрити творчий потенціал та розвинути творчі здібності у дітей дошкільного віку [5, с. 61]. Студенту дошкільної спеціальності, як майбутньому вихователю дошкільного навчального закладу важливо навчитися легко та

пластично змінювати соціальні ролі. В залежності від ситуації бути для дитини другом, мамою, педагогом, кумиром тощо (В.Леві). Звичайно створити сталий, стандартний та єдиний образ педагога-дошкільника неможливо і не потрібно, проте еталон до якого варто прагнути культивуючи в собі зазначені якості необхідно. Вважаємо що у дошкільному закладі доцільно використовувати у практиці систему детального ознайомлення педагогів з засобами театрального мистецтва та формуванні ігромайстерності. Адже процес формування творчих умінь дошкільників багато в чому залежить від спрямованості педагогів на застосування в освітньому процесі засобів театральної діяльності, практичних занять для вдосконалення власних акторських та режисерських умінь. Процес педагогічної дії мистецтва, звичайно, складний і неоднозначний. Він пов'язаний глибинним корінням з явищами, що відбуваються в психіці, духовному світі особистості; через безпосередній вплив чинників соціального буття, які можуть як підсилювати так і знижувати ефективність процесу [4, с. 56].

Значні можливості у досягненні цієї мети належать інтерактивному навчанню, яке передбачає перш за все навчання діалогу, в ході якого досвід кожного є основним базисом пізнання, відбувається активна взаємодія учасників освітнього процесу з метою взаєморозуміння та спільного розв'язання педагогічних завдань. Тому інструментом підвищення професійного рівня педагога є безпосередня участь в різних методичних заходах, які сприяють творчому самовизначенню, спрямованості педагога-дошкільника на самовдосконалення та самоосвіту. Практика роботи з вихователями переконує, що впровадження інтерактивних форм сприяє підвищенню професійного зростання, активності, творчості, розвитку комунікативних навичок педагогів. Доцільність використання інтерактивних форм у методичній роботі з вихователями незаперечна

Важливо, що під час інтерактивної взаємодії відбувається не тільки накопичення знань, а також формується механізм самореалізації вихователя. Інтерактивні технології дозволяють стимулювати процеси набуття професійної компетентності вихователів, санкціонують стабільне професійне зростання особистості, формують прагнення до самоосвіти, саморозвитку, допомагають педагогам усвідомлювати свої професійні можливості й свою професійну цінність. Основна мета *інтерактивного процесу* є створення умов для взаємодії, за яких всі учасники відчують свою успішність та інтелектуальну спроможність. Отже, в процесі контекстно-професійної підготовки у виші, необхідно цілеспрямовано розвивати професійну мобільність студента та формувати особливий елемент творчої майстерності – ігромайстерність, оскільки дані особливості змістовно орієнтовані на соціально важливі компетенції майбутнього спеціаліста дошкільної освіти. Тому маємо підстави виокремити елемент ігромайстерності

педагога-дошкільника, як один з найефективніших засобів педагогічного впливу на комфортний та природний розвиток особистості, потужний виховний потенціал в освітньо-виховній роботі з дітьми дошкільного віку.

Контрольні запитання

1. Дайте визначення поняття «професійна мобільність».
2. У чому полягає роль інтерактивних форм роботи щодо формування ігромайстерності педагога?
3. Проаналізуйте процес формування ігромайстерності майбутнього вихователя.
4. У які етапи проходить професійне становлення вихователя дошкільного навчального закладу?
5. Опишіть основні риси творчого педагога.
6. Які особливості слід враховувати педагогу при педагогічному впливі на дитину?